

HEVOSENLIHAN MARKKINOIDEN TEHOSTAMINEN

Dnro 2742/509/2008, päätös 18.2.2009, päätös muutoshakemukseen 20.10.2009

-LOPPURAPORTTI

SISÄLLYSLUETTELO

1. Hankkeen tiedot	3
2. Hankkeen tavoitteet	4
3. Hankeosapuolet ja yhteistyö	4
4. Hankkeen vaiheet lyhyesti	5
5. Tulokset ja niiden arviointi	11
6. Jatkotoimet	15
7. Tiivistelmä	17

1. HANKKEEN TIEDOT

Hankkeen nimi

Hevosenlihan markkinoiden tehostaminen

Hankkeen toteuttaja

Suomen Hippos ry
Tulkinkuja 3
02650 ESPOO
puh. 020 760 500
fax. 020 760 5291

Projektisihteeri

Veera Nieminen

Hankkeen toteutusaika

1.3.2009-31.12.2009

Hankkeen diaarinumero

2742/509/2008

Vastuhenkilö

toimitusjohtaja
Pekka Soini
puh. 020 760 5284
fax. 020 760 5299
s-posti. pekka.soini@hippos.fi

Yhteyshenkilö

Suvi Louhelainen
puh. 040 354 0338
fax. 020 760 5291
s-posti. suvi.louhelainen@hippos.fi

Rahoitus

Maa- ja metsätalousministeriö/
Laatuketju

Muut rahoittajat

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto ry
Suomen Hevosnomistajien Keskusliitto ry
Suomen Ratsastajainliitto ry
Suomen Hippos ry

2. HANKKEEN TAVOITTEET

2.1. Tavoitteena hevosenlihan markkinoiden tehostaminen

Hankkeen tavoitteena oli etsiä keinot ja rakentaa toimintamalli hevosenlihan markkinoiden tehostamiseksi. Lähtökohtana oli, että riittävän ja säännöllisen lihantarjonnan kautta voidaan luoda edellytyksiä hevosenlihan markkinoiden kehittymiselle ja pidemmällä aikajänteellä hevosenlihan hinnan nousulle. Tavoitteena on pitkällä tähtäimellä kaksinkertaistaa hevosten vuosittainen teurastusmäärä.

2.2. Hyödynsaajat

Hankkeen hyödynsaajina ovat hevostenomistajat ja hevostalouselinkeino kokonaisuutena, elintarviketuotanto sekä kuluttajat.

3. HANKEOSAPUOLET JA YHTEISTYÖ

3.1. Hankkeen toteuttaja

Suomen Hippos ry

3.2. Hankkeen työntekijät

projektisihteeri
Veera Nieminen
hankkeen toteutus
osa-aikainen, työpanos 5 kk (50%)

Suvi Louhelainen
hankkeen suunnittelu ja ohjaus
osa-aikainen, työpanos 1 kk

3.2. Hankkeen ohjausryhmä

puheenjohtaja
Maarit Hollmén MTK ry

sihteeri
Veera Nieminen Suomen Hippos ry

jäsenet
Anne Laitinen Hippolis – Hevosalan osaamiskeskus ry
Minna-Liisa Heiskanen Suomen Hevostietokeskus
Markku Saastamoinen MTT Hevostutkimus
Minna Viitanen Suomen Eläinlääkäripraktikot ry
Kielo Kivilohkare Suomen Ratsastajainliitto ry

Marika Säynevirta	Elintarviketeollisuusliitto ry
Mitja Nummenmaa	Suomen Hevosenomistajien keskusliitto ry
Veli Saarenheimo	Lihakeskusliitto ry
Terttu Peltonen	Suomen Hippos ry
Pekka Soini	Suomen Hippos ry
Suvi Louhelainen	Suomen Hippos ry

3.3. Opinnäytetyöt

Agrologiopiskelija Katri Virtanen, Hämeen ammattikorkeakoulu, opinnäytetyö: Hevosen teurastus, loppusijoituksen vaihtoehdot.

3.4. Muut yhteistyötahot

Hevosenlihan markkinoiden tehostaminen – hanke on tehnyt yhteistyötä myös mm. seuraavien organisaatioiden, yritysten ja henkilöiden kanssa:

Ruokakulttuuriasiamies Jaakko Nuutila, MTK ry
 Timo Hietanen, Liha Hietanen Oy, Vammala
 Jouni Partanen, Lihatuokku Jouni Partanen Oy, Lieto
 Petri Nykänen, Tuusula
 Kari Häyrinen, Suontee
 Paijan tilateurastamo, Urjala
 Pohjois-Hämeen Hippos Ry/Teivon ravirata
 eläinlääkäri Katja Hautala, Suomen Hippos ry
 Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto ry
 Alueelliset Hevosjalostusliitot (16 kpl).

4. HANKKEEN VAIHEET LYHYESTI

Projektisihteeri Veera Nieminen aloitti työskentelyn hankkeessa 1.3.2009. Hanke käynnistyi sopivien yhteistyötahojen ja haastateltavien kartoituksella.

Selvitystyön ohessa pyrittiin välittömästi korjaamaan haastatteluissa esille tulleita epäkohtia, sekä toteuttamaan haastateltavilta saatuja ehdotuksia, koottiin mm. hevosia teuraaksi kuljettavien henkilöiden yhteystietoja yhteistyössä hevosjalostusliittojen kanssa Suomen Hippos ry:n internetsivuille.

4.1 Tiedottaminen, neuvonta ja verkostoituminen

Suomen Hippoksen internetsivujen hevosen lopettamista ja ruhon loppusijoitusta käsittelevän osion rakennetta selkeytettiin ja sivustolla olevat yhteystiedot päivitettiin hankkeen aikana.

Hankkeessa koottiin hevosen loppusijoitusvaihtoehtoja käsittelevä infopaketti, jota jaettiin hevosjalostusliitoille talleilla tapahtuvaa neuvontaa varten.

Tietoa hevosten teurastamisesta välitettiin pääasiassa Suomen Hippoksen internetsivujen ja hevosalan lehtien välityksellä.

Hankkeen aikana pidettiin yhteyttä eri sidosryhmiin (mm. teurastamot, jatkojalostajat, päivittäistavarakaupat). Yrittäjiä ja sidosryhmiä rohkaistiin verkostoitumaan ja tekemään yhteistyötä. Uusia alalle aikovia yrittäjiä ohjattiin eteenpäin hakemaan neuvontaa mm. TE-keskuksista (nyk. ELY-keskukset). Hevosenomistajia ohjeistettiin sähköpostitse ja puhelimitse mm. ketjuinformaatioon liittyvissä asioissa. Hevosenomistajilta tulleita palautteita ja viestejä välitettiin eteenpäin myös mm. teurastamoille ja Eviralle.

Hankkeen aikana osoittautui tarve hevosten teurasasian tuntevalle yhteyshenkilölle ja linkille teurastamojen ja jatkojalostajien sekä hevosalan välille. Hevosten teurasasiasta huolehtiminen on tähän asti kuulunut järjestöjen yhteisesti hoidettaviin asioihin, mutta ei kenenkään vastualueisiin yleisesti.

4.2. Keskustelutilaisuus

Hanke järjesti keskustelutilaisuuden hevosenlihasta Tampereella, Teivon raviradan ravintolakatsomossa 29.9.2009. Tilaisuudessa kuultiin alustukset seuraavilta henkilöiltä: Markku Saastamoinen/ MTT Hevostutkimus, Susann Fagerström/ Ponihaka Oy, Helinä Ylisirniö/ SEY ry, Timo Hietanen/ Lihahietanen Oy, Kari Salonen/ Yrjö Wigren Oy sekä Heimo Karne/ Keittiömestari Kokki Kotiin T:mi. Tilaisuuden puheenjohtajana toimi Markku Saastamoinen. Keskustelutilaisuudessa oli 36 osallistujaa: mm. hevosenomistajia, teurastamojen, jatkojalostajien, hevosjalostusliittojen, sekä hevosalan muiden yhdistysten edustajia. Puheenvuoroista toimitettiin tiivistelmä median edustajille ja muille kiinnostuneille. Tilaisuuden ohjelma ja osallistujalista on loppuraportin liitteenä. Keskustelutilaisuuden esitykset ovat tarvittaessa saatavissa Suomen Hippos ry:stä.

4.3. Hevosenlihan käytön edistäminen

MTK ry:n ruokakulttuuriasiamies, keittiömestari ETM Jaakko Nuutila suunnitteli hankkeen tiimoilta 12 hevosenlihareseptiä. Valokuvaaja Ilkka Lukka kuvasi esimerkkiannokset. Reseptit julkaistiin Suomen Hippos ry:n internetsivuilla ja hankkeen loppuvaiheessa niistä painatettiin 10 000 kpl reseptivihkoa jaettavaksi mm. hevosia teuraaksi kuljettaville henkilöille, teurastamoille, hevosalan oppilaitoksille, hevosjalostusliitoille sekä hevosenlihaa myyviin kaappoihin. Reseptivihko on loppuraportin liitteenä. Reseptivihko löytyy Suomen Hippos ry:n internetsivuilta <http://www.hippos.fi/hippos/julkaisut/index.php> .

4.4. Sidoryhmien haastattelut

Lihan jatkojalostajien, lihakauppiaiden ja muiden sidoryhmien haastattelut toteutettiin ajalla 8.4.-27.7.2009. Muutamia lyhyempiä kyselyitä tukku- ja vähittäiskaupoille tehtiin marraskuun 2009 alkupuolella.

Haastatteluissa hevosenlihan markkinoiden suurimpina ongelmina esiin nostettiin lihan heikko ja epätasainen saatavuus sekä lihateollisuuden ennakkoluulot hevosenlihan puhtautta kohtaan. Teurastamot ja hevoskuljettajat toivat ongelmana esiin teurasperuutusten suuren määrän ja peruutusten haittavaikutukset logistiikan toimivuudelle sekä kustannustasolle.

Teurastamoille ja muille sidoryhmille tehdyissä haastatteluissa korostui tarve hevosenlihan markkinoinnin tehostamistoimenpiteille.

Tässä kappaleessa on lyhyesti esitetty haastatteluiden ja selvitysten keskeiset tulokset. Yhteenveto

selvitystyöstä on kokonaisuudessaan raportin liitteenä 1.

Haastatellut henkilöt

Lihanjalostajat ja lihakauppiat:

- Kari Salonen, Yrjö Wigren Oy, 21.4.2009
- Lihatukku Harri Tamminen Oy, Vesa Tamminen, 30.4.2009
- Kivikylän palvaamo, Heikki Parviainen, 13.5.2009
- Lihateam Oy, Aulis Männistö 2.6.2009
- Laatulihä Oy, Tampereen Kauppahalli, Isto Lindgren, 9.6. 2009
- Hevosherkut Tmi, Kari Häyrinen, 9.6.2009
- Chef Wotkin's, Veijo Votkin 25.6.2009
- Lapin Liha Oy, Tero Martikainen, 24.7.2009
- Nellin Kanaherkut Oy, Olli Setälä 27.7.2009
- Jouni Partanen, Lihatukku Jouni Partanen Oy 11.11.2009
- Terttu Pirtinaho, Citymarket Elovainio 11.11.2009

Sidosryhmät:

- MTT Hevostutkimus, Markku Saastamoinen, 8.4.2009
- Lihakeskusliitto, Veli Saarenheimo 15.4.2009
- Liha Hietanen Oy, Timo Hietanen, 13.5.2009
- Juha Niemiö, keittiömestari, Ravintola Salud, 9.6.2009
- Jorma Rautanen, SOK, Valikoimapäällikkö 11.11.2009

Haastatteluissa esille nousseet kehittämistarpeet

- Saatavuuden parantaminen

Hevosia pitäisi saada teuraaksi nykyistä enemmän ja ympärivuotisesti. Asian parantamiseksi on tiedotusta parannettava alan sisällä ja kuljetuspalveluja kehitettävä. Uusia keinoja on mietittävä myös teurastamojen toimesta, esim. korotetun teurashinnan maksaminen keväisin.

Lihan pakastus talvella ja keväällä kesän tarpeiksi nähtiin osittain hyvänä, osittain kyseenalaisena ideana. Pakastus vaatisi isot tilat ja lisäisi tuotannon kustannuksia. Toisaalta tällaisia tiloja on joillain lihanjalostajilla olemassakin. Leikkolihan pakastus ja toimitus usealta teurastamolta isompina erinä suurille lihanjalostajille voisi toimia.

-Markkinointi

Reseptejä, mainostusta ja markkinointia kaivataan. Lihanjalostajat peräänkuuluttavat kuluttajien asenteisiin vaikuttavaa markkinointia ja eettisyyden korostamista. Hevoselihan ominaisuudet ja ravintoarvot pitäisi saada esille mediassa. Suomessa ei ole enää hevosenlihansyöntikulttuuria, asennemuutoksen pitäisi lähteä hevosalan sisältä.

Kuluttajille pitäisi neuvoa kuinka käyttää muitakin osia kuin fileitä hevosesta. Hevoselihan maistatusta esimerkiksi konsulenttien kautta ehdotettiin, samoin kampanjoita yhdessä kauppaketjujen kanssa.

-Leikkolihan laatuluokittelu

* Laatu ja hygienia ovat tärkeitä tekijöitä ja niihin pitää panostaa edelleen. Pimeä, leimaamaton liha pitäisi saada kokonaan kitkettyä pois myös koiranruokamarkkinoilta. Leikkuustandardit nousivat esiin usean haastattelun yhteydessä. Leikkolihan tarkempi leikkaus ja luokittelu eri laatuluokkiin (esim. H1, H2, H3) palvelisi monia osapuolia:

-Jos leikkoliha olisi tarkemmin standardoitua, yksi lihanjalostaja voisi ottaa sitä vastaan useammalta teurastamolta ja saisi näin tasalaatuista raaka-ainetta.

-Tuotereseptien tekeminen ja noudattaminen olisi helpompaa, esim. "H2: 35%".

-Eri laatuluokkien hinnoittelu olisi etu esimerkiksi koiranruokien valmistajille, joille H2 on vielä melko kallista, mutta H3 voisi olla kohtuuhintaista raaka-ainetta.

-Teurastamo saisi standardoidusta leikosta paremman hinnan kuin sekalaisesta erästä.

4.5. Opinnäytetyö hevosten teurastamisen nykytilasta

Katri Virtasen opinnäytetyö hevosten teurastamisesta valmistui 24.4.2009. Opinnäytetyö tuotti tärkeää tietoa hankkeelle ja hankkeen jälkeen hyödynnettäväksi.

Virtasen opinnäytetyöhön liittyen Suomen Hippoksen internetsivuille lisättiin myös kuvaus teurastustapahtuman kulusta tiedon lisäämiseksi hevosomistajille. Kuvauksen laatimisessa olivat mukana Timo Hietanen (Lihahietanen Oy) sekä Suomen Hippoksen eläinlääkäri Katja Hautala. Hevosia vastaanottavien teurastamojen sekä hevoskuljettajien listaa päivitettiin hankkeen aikana jatkuvasti.

Osana opinnäytetyötä tehtiin kysely kaikille hevosia vastaanottaville teurastamoille (13 kpl), joista 10 vastasi kyselyyn.

Kyselyn keskeiset tulokset on esitetty seuraavassa.

-Hevosmäärät ja kapasiteetti

Kaikilla hevosia vastaanottavilla teurastamoilla kapasiteettia vastaanottaa hevosia enemmän kuin nykyisin, suurimmalla osalla kapasiteetti on moninkertainen teurastusmääriin nähden.

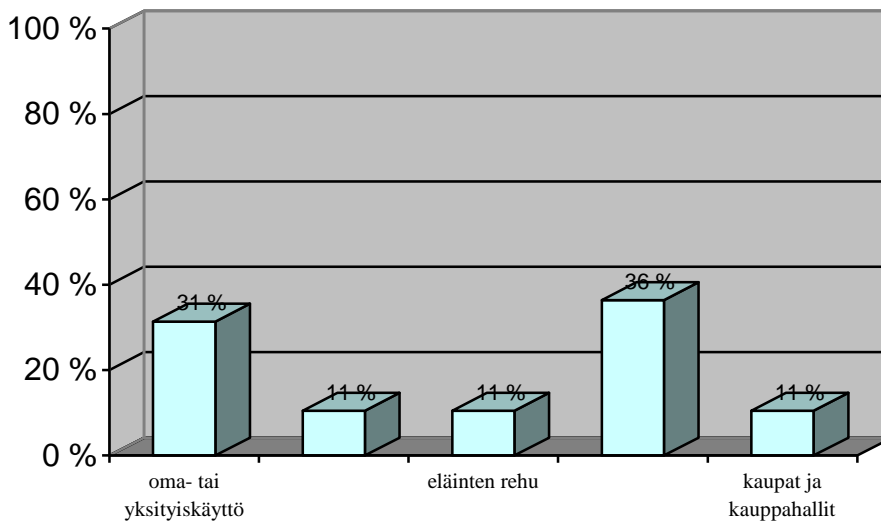
Teurastamoilta kysyttiin suunnitelmia toiminnan mahdollisen supistamisen tai laajentamisen suhteen seuraavan kolmen vuoden ajalle. Yksikään vastanneista teurastamoista ei aio supistaa hevostoimintaa.

Vastanneista 27% aikoo pitää toimintansa samanlaisena, koska kokevat lihan kysynnän huonoksi. Kaikki näin vastanneet teurastamot sijaitsevat Länsi-Suomessa. Vastaajista 73 % suunnitteli toiminnan laajentamista. Syitä laajentamiseen oli useita kuten näkemykset kysynnän vilkastumisesta sekä naudan tarjonnan vähentyminen. Lisäksi haluttiin tarjota kattavampia teurastuspalveluja, joita muissa seudun teurastamoissa ei ole tarjolla.

-Teurastamojen toiminta

Lähes jokainen teurastamo noudattaa erikoistoimenpiteitä hevosia vastaanottaessa. Hevoset otetaan vastaan tiettyinä päivinä ensimmäisenä aamulla tai muuna sopimuksen mukaisena ajankohtana. Näillä toimilla pyrittiin mahdollistamaan hevosen teurastus puhtaissa tiloissa ilman turhaa odotusta.

Pääosa hevosia vastaanottavista teurastamoista ottaa vastaan vain pienen määrän hevosia viikoittain. Vastaanottokapasiteetti ei ole läheskään kokonaan käytössä, pääasiassa syynä on teurashevosten epätasainen tarjonta, jolloin vakituisia sopimuksia lihan jatkokäytöstä on vaikeaa tehdä. Monelta teurastamolta liha jakautuu usealle jatkojalostajalle ja moneen eri käyttöön.

Kuva 1 Hevosesta saadun lihan jatko teurastamoilta eteenpäin (Virtanen K. 2009)

- Hinta ja kysyntä

Teurastamoiden maksama kilohinta oli suurimmalla osasta teurastamoista 0,3 €/ kilo. Osa teurastamoista ei maksa lihasta mitään. Hevosesta saadaan lihaa noin 200-250 kiloa. Lihan hinta on pysynyt pääasiassa samana viimeisen kolmen vuoden aikana. (Huom. hankkeen loppuvaiheessa Liha Hietanen oy nosti lihan hinnan 50 senttiin.)

Vastaajista 36 % kertoi lihan hinnan suuntauksen olleen laskeva ja 9 % ilmoitti hinnan nousseen. Hevosenlihan hinnan nousun edellytyksenä teurastamot painottivat markkinoiden vakautumista ja kasvua sekä tarjonnan tasaisuutta.

Hieman yli puolet vastanneista koki hevosenlihan kysynnän olleen samankaltaista viimeisen kolmen vuoden aikana ja 36 % vastasi kysynnän olevan kasvussa. Yli puolet uskoo lihan kysynnän kasvulle olevan edellytyksiä tulevaisuudessakin.

Pääasiassa teurastamoiden odotukset hevosenlihan kysynnän kehityksen suhteen ovat positiivisia. Yksityisten ihmisten kiinnostuksen hevosenlihan ostoa kohtaan koettiin olevan kasvussa.

Päällimmäisenä ajatuksena teurastamoilla kysynnän ja markkinoiden kehittymisen edellytykselle on hevosenlihan voimakkaampi markkinointi ja tuotteistaminen sekä tehokas tiedotus hevosenomistajille ja kuluttajille.

-Ketjuinformaatio

Ketjuinformaatiovaatimusten vaikutus hevosenlihan luotettavuudelle koettiin olemattomaksi. Vain 18 % teurastamoista uskoi lihan puhtauden ja luotettavuuden paranevan. Toisaalta lisääntyvien säännösten ja paperitöiden määrä on kasvanut, mikä saattaa vaikuttaa teurastamoiden halukkuuteen ottaa hevosia vastaan.

Ketjuinformaatiovaatimuksen tiedottamisen tehostamista hevosenomistajille toivottiin, jotta vaadittavat paperit olisi täytettyä ennen kuin hevonen saapuu teurastamolle. Lisääntyvän paperityön ei haluta kuormittavan teurastamoja.

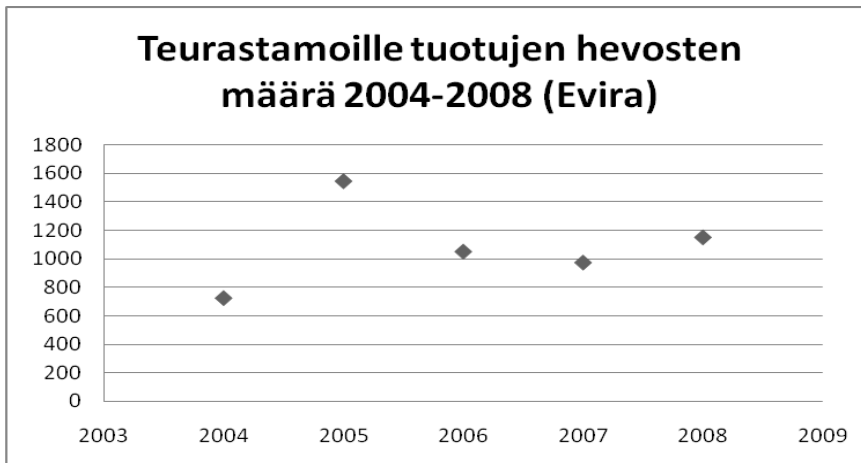
-Kynnyskysymykset

Ongelmakohtiksi hevosen teurastuksessa teurastamot kuvasivat hevosten herkkyyden sekä omistajien vahvat tunnesiteet hevoseen. Hevosenomistajat kokevat usein teurastamisen huonona vaihtoehtona loppusijoitusvaihtoehtoja punnittaessa. Tämä johtunee suurelta osalta tiedon puutteesta. Tiedotuksen ja omistajien asennemuutoksen kautta olisi mahdollista saada tasaisempaa tarjontaa teurastamoille, jolloin vastaanottomahdollisuudet ja jopa markkinatilanne voisivat parantua.

Tunnesiteitä hevoseen koettiin olevan myös kuluttajilla, hevosenlihaa ei arvosteta riittävästi ravintona. Markkinointia kaivataan, jotta ihmiset oppisivat syömään hevosenlihaa ja tietäisivät hevosenlihan monet hyvät ominaisuudet. Tuotteistaminen nähtiin tärkeänä osana hevosenlihan markkinoinnissa ja myynnissä aina teurastamolta ruokapöytään saakka.

Runsaat säännökset verrattuna muihin tuotantoeläimiin koettiin myös osittain hankaliksi. Osa vastaajista koki hevosenlihan puhtauden olevan arveluttavaa. Toimiva ketjuinformaatio nähtiin mahdollisuutena mutta nykyisellään lääkintämerkinnät jäivät vielä liikaa hevosenomistajan omantunnon varaan.

Osa teurastamoista toivoi valtiolta teurastuksen kannustukseen teurastuspalkkioita. Ulkomailta tuotu halpa hevosenliha nostettiin selvästi esiin hintoja laskevana. Tämän hetkisillä alhaisilla hinnoilla lihalle on markkinoita, mutta markkinoiden näkymät ovat epävarmat, mikäli hintoja nostetaan.

Kuva 2 Teurastamolle tuotujen hevosten määrä (Evira. 2010.)

5. TULOKSET JA NIIDEN ARVIOINTI

5.1. Saavutetut tulokset

Yhteenvetona voidaan todeta saavutettujen tulosten olevan kiitettävät hankkeen laajuuteen, keston ja resursseihin nähden.

Keskusteluyhteyden luominen

Hankkeen aikana luotiin hyvä keskusteluyhteys lihateollisuuden suuntaan ja saatiin paljon hyödyllistä tietoa alasta ja päinvastoin. Haastattelujen tulokset olivat yhdenmukaisia ja niistä ilmeni hyvin hevosenlihan markkinoiden suurimmat ongelmat. Selvitystyön voi näin ollen sanoa onnistuneen.

Tiedonvaihto ja verkostoituminen

Hankkeen aikana tehdyssä tiedotuksessa pureuduttiin erityisesti hevosten teurastamiseen liittyviin ongelmakohtiin ja levitettiin tietoa teurastamisesta ja siihen liittyvistä käytännön asioista. Vääriä tietoja korjattiin niin hevosalan sisällä kuin lihateollisuuden ja kaupankin suuntaan.

Kuluttajille välitettiin tietoa hevosenlihan käytöstä julkaisemalla hevosenlihareseptejä. Reseptivihko hyödyttää kuluttajien lisäksi myös hevosenlihan myyjiä. Hevosenliha oli hankkeen aikana paljon esillä mediassa, mm. sanomalehtien ruokasivuilla.

Hanke herätti paljon kiinnostusta ja keskustelua mediassa. Aiheesta keskusteltiin hankkeesta kirjoitettujen lehtiartikkelien jälkeen jopa suurten sanomalehtien (Aamulehti, Savon Sanomat) yleisönosastoilla. Hanke sai näkyvyyttä myös televisiossa ja hankkeesta ja hevosenlihasta puhuttiin useaan otteeseen myös radiossa. Hanke oli esillä mediassa melko tasaisesti koko kestopäivän ajan.

Näkyvyys ja keskustelu mediassa olivat pääosin positiivista.

Lihan hinnan nousu

Hankkeen aikana Suomessa eniten hevosia teurastava Liha Hietanen Oy nosti hevosesta omistajalle

maksamansa kilohinnan 30 sentistä 50 senttiin. Teuraskuljettajalistan kuljettajille teurastamo nosti maksettavaa hintaa 60 senttiin kilolle.

5.2. Tiedottaminen ja muu näkyvyys

Hankkeesta on ollut esittely yhteystietoineen Suomen Hippos ry:n internetsivuilla www.hippos.fi hankkeet –otsakkeen alla. Sivulla on kuvattuna tavoitteet, kohderyhmä, toimenpiteet, aikataulu, ohjausryhmä, rahoitus ja yhteystiedot. Teurastamisesta on tarjottu tietoa Suomen Hippos ry:n internetsivuilla Hyvinvoiva hevonen –osiossa.

Tiedotteet ja artikkelileikkeet ovat liitteenä niiltä osin, kuin ne on ollut mahdollista saada hankkeen arkistoihin.

Tiedotteet

26.3.2009 Uutiskirje: Hevosenlihan markkinoiden tehostamishanke käyntiin. Jakelu: Suomen Hippos ry:n uutiskirjeen tilaajat, alueellinen ja valtakunnallinen media.

20.5.2009 Kysely alueilla toimivista hevospeljettajista. Jakelu: Alueelliset Hevosjalostusliitot.

30.6.2009 Uutiskirje: Kotimaisella hevosenlihalla on kysyntää. Jakelu: Suomen Hippos ry:n uutiskirjeen tilaajat, alueellinen ja valtakunnallinen media.

26.8.2009 Kutsu Turvallinen ja eettinen –keskustelutilaisuuteen. Jakelu: Pirkanmaan ja lähialueiden ratsastusseurat (26), teurastamot ja lihan jatkojalostajat (15), hevosalan oppilaitokset Etelä-Suomen alueella.

14.9.2009 Uutiskirje: Eettinen ja turvallinen –Keskustelutilaisuus kotimaisesta hevosenlihasta. Jakelu: Suomen Hippos ry:n uutiskirjeen tilaajat, alueellinen ja valtakunnallinen media.

11.12.2009 Tiedote eläinlääkäreille: Hevosen lääkityksen merkitseminen passiin ja hevosen omistajan informoiminen lääkityksestä. Hevosenomistajien informoiminen teurastuksesta lopetusvaihtoehtona. Jakelu: Eläinlääkäriliiton jäsenet, Suomen erikoiseläinlääkäripraktikoiden hevossaosto

15.12.2009 Tiedote reseptivihkosen ilmestymisestä: Tutustu uusiin hevosenliharesepteihin. www.hippos.fi

19.1.2010 Uutiskirje: Tiedote hankkeen päättymisestä/ Hevosenlihalla myönteiset näkymät

5.2. Medianäkyvyys

Ilmestyminen	Media	Toimittaja/Kirjoittaja	Aihe	Haastatellut henkilöt
30.3.2009	Maaseudun Tulevaisuus	Terhi Torikka	Hippos tehostaa hevosenlihan markkinointia	
4.4.2009	Ylen radiouutiset		Uutinen hankkeen alkamisesta	
8.4.2009.	Hevosurheilu	Leena Alerini	Taas uusi lihananke	Veera Nieminen
5/2009	Lihalehti	Veli Saarenheimo	Hevosta pöytään	
3.6.2009	Huomenta Suomi		Keskustelua hevosten teurastamisesta	Kielo Kivilohkare, Veera Nieminen, Petri Nykänen
3.6.2009	Radio Nova		Keskustelua hevosten teurastamisesta ja hevosenlihasta	Kielo Kivilohkare
3.7.2009	Jämsän seutu	Anne Salomäki	Kysyntää olisi	Hannu Rantasuo ja Veera Nieminen
5.7.2009	Aamulehti	Taneli Koponen	Hevosentileet ja paistit halutaan ruokakauppojen hyllyyn	Veera Nieminen, Inka Häyrinen
12.7.2009	Keskisuomalainen/STT		Kiertolaishepoista halutaan eroon	Veera Nieminen
12.7.2009	Savon Sanomat/STT		Hevosenlihalla on kysyntää	Timo Hietanen
1.8.2009	Aamulehti	Mielipidekirjoitus, nimim. "Pollen kaveri".	Hevoset säästettävä teurastamoilta	
4.8.2009	Aamulehti	Mielipidekirjoitus, Hans Alfreds	Hevosenlihan käyttö on järkevää	
5.8.2009	Maaseudun Tulevaisuus	Kajaleena Runsten	Järkevä eläinten kierto palvelisi koko hevosalaa	Maarit Hollmen
5.8.2009	Maaseudun Tulevaisuus	Terhi Torikka	Teurastaminen hyvä tapa lopettaa	Ell. Liisa Savo
5.8.2009	Maaseudun Tulevaisuus	Aimo Vainio	Teurastajan voi kutsua tallille	Simo Kilpioja
5.8.2009	Maaseudun Tulevaisuus	Riitta Niiranen	Tilateurastamo haluaisi töitä tasaisesti	Juha Paija
5.8.2009	Maaseudun Tulevaisuus	Antti Savolainen	"Sen verran pitää hevosta kunnioittaa"	Eero Vesalainen
5.8.2009	Maaseudun Tulevaisuus	Tietolaatikko	Ohjeita hevosen lopettamiseen	
5.8.2009	Maaseudun Tulevaisuus	Antti Savolainen	Kommentti:	

			Tapporahaa ja vastuuta mukaan	
19.10.2009	Sanomalehti Ilkka	Arto Takalampi	Hevonen halutaan yhä useammin teuraaksi	
19.10.2009	Sanomalehti Ilkka	Arto Takalampi	Hevosen lihan käyttämistä elintarvikkeena vauhditetaan	Martti Hallasuo, Harri Hahtola
19.10.2009	Sanomalehti Ilkka	Arto Takalampi	”Hyödyntäminen vanhoille hevosille hyvä vaihtoehto”	Rauno Niemenmaa
19.10.2009	Sanomalehti Ilkka	Arto Takalampi	Passi ja ketjuinformaatio mukana	Veera Nieminen
29.9.2009	Tampereen Radio	Kai Kostamo	Söisitkö sinä hevosenlihaa?	Veera Nieminen
17.11.2009	Kauppalehti		Teurastamo hehkuttaa hevosenlihan makua	Timo Hietanen
17.11.2009	Satakunnan kansa	Marjatta Honkasalo	Edullista, mureaa ja maukasta, suotta hyljeksittyä hevosta.	
10.12.2009	Hevosenomistaja	Veera Nieminen	Eettinen ja turvallinen – kotimainen hevosenliha puhutti Teivossa	
vko 51/ 2009	Islanninhevonen	Veera Nieminen	Vieraskynä: Viimeiselle matkalle?	
14.12.2009	Farmiuutiset	Veera Nieminen	Hevosenlihan kysyntä on kasvanut	
11.12.2009	Ylen TV-uutiset	Heli Mansikka	Hevosenlihan käyttöä yritetään lisätä	Juha Paija, Veera Nieminen, Heikki Ahopelto
14.12.2009 nro 4/5 2009	ProHevonen	Veera Nieminen, Markku Saastamoinen		
11.1.2010	Maaseudun Tulevaisuus		Hevosliha maistuu italialaisille	Andrea Persico, Veera Nieminen
20.1.2010	Maaseudun tulevaisuus		Hevosenlihan kysyntä kasvaa	Satu Lehtonen
20.1.2010	Hevosurheilu		Hevosenlihalla myönteiset näkymät	

5.3. Hankkeen aikana esiin tulleen ongelmat ja haasteet

Hankkeen aikana ei löydetty ratkaisua Itä-Suomen teurastamopulaan. Lähin teurastamo sijaitsee Iitissä. Iitin teurastamo aloittaa hevosten teurastamisen täysipainoisesti vuoden 2010 alussa, ja pystyy sen jälkeen ottamaan vastaan 5-6 hevosta viikossa.

Vajaan vuoden mittaisella ja osa-aikaisesti eteenpäin vietävällä hankkeella on viime kädessä melko rajalliset mahdollisuudet vaikuttaa. Hanke löysi paikkansa kuitenkin kiitettävästi ja tuloksiakin saavutettiin. Asenneilmapiiriin vaikuttamista, tiedottamista ja tiedonvaihtoa hevosalan ja lihateollisuuden välillä tarvitaan edelleen.

6. JATKOTOIMET

6.1. Yhteistyön jatkaminen ja sitouttaminen

Hankkeen aikana yhteistyö eri osapuolten välillä on kehittynyt. Hankkeen aikana on luotu kontakteja hevosalan ulkopuolelle elintarviketeollisuuden suuntaan, mikä edesauttaa asian eteenpäin viemistä tulevaisuudessakin.

Hankkeen päätyttyä on ensiarvoisen tärkeää säilyttää tavalla tai toisella luodut kontaktit ja saavutettu yhteistyön taso. Tärkeää on, että eri osapuolet ymmärtävät roolinsa asiassa. Hevosten teurastilanteen edistäminen kuuluu kaikille hevosalan toimijoille. Haasteena ovat riittävät resurssit asian eteenpäin viemiseksi edelleen.

6.2. Tiedottamisen tehostaminen

Tiedottamiselle niin alan sisällä kuin kuluttajienkin suuntaan on edelleen tarvetta.

Kuluttajat kaipaavat tietoa hevosenlihan käyttömahdollisuuksista ja ominaisuuksista.

Alan sisällä tarvitaan tietoa etenkin ketjuinformaatiosta. Tiedottamista tarvitaan myös yleisellä tasolla väärin ennakkoluulojen poistamiseksi. Hevosten teurastus tulisi alan sisällä nähdä hyvänä, edullisena ja ekologisena tapana lopettaa hevonen.

Tiedonkulkua Suomen Hippoksen ja Eviran välillä hevosten teurastamiseen liittyvistä asioista on tehostettava.

6.3. Markkinoinnin tehostaminen ja hevosenlihan brändääminen

Hankkeessa on noussut esille tarve tehostaa hevosenlihan markkinointia ja brändin luomista. Tämä edellyttää tasaisen lihantarjonnan kehittymistä, johon voidaan vaikuttaa hevosalan sisäisellä tiedottamisella. Hevosenlihan kysyntä on hankkeen kokemusten perusteella kasvussa. Hevosenlihan käytön lisäämiseksi kuluttajat tarvitsevat kuitenkin lisää tietoa hevosenlihan ominaisuuksista ja käyttömahdollisuuksista. Hankkeen kokemusten perusteella hevosenlihaan liittyy edelleen väärää tietoa ja uskomuksia niin kaupan kuin kuluttajienkin suunnalla.

6.4. Ketjuinformaatioprosessin kehittäminen

Tarvetta on edelleen luoda edellytyksiä luotettavan hevosten ketjuinformaation ja jäljitettävyyssjärjestelmän aikaansaamiselle. Hevosenlihan tuotantoketjun läpinäkyvyyttä on tulevaisuudessa lisättävä tietoteknologiaa ja sähköisiä järjestelmiä hyväksikäyttäen sekä varmistettava elintarviketurvallisuus hevosenlihan osalta. Ketjuinformaatioon on sitoutettava hevosenomistajat sekä hevosia hoitavat eläinlääkärit. Tämä vaatii tehokasta tiedottamista molemmille osapuolille.

6.5. Leikkuustandardit

Lihan jatkojalostajien haastatteluissa kävi ilmi, että hevosen leikkolihan arvoa ja käyttömahdollisuuksia voitaisiin lisätä kehittämällä leikkolihalle leikkuustandardi. Tämän standardin mukaan leikattu liha olisi teurastamosta ja leikkaamosta riippumatta tasalaatuista, jolloin lihan vastaanottajan olisi helpompaa käyttää se hyödykseen. Standardi helpottaisi myös lihan saatavuusongelmaa, koska yksi lihan jatkojalostaja voisi ottaa leikkolihaa vastaan usealta eri toimittajalta, ilman että lihan laatu vaihtelisi liikaa. Aloitteen standardin kehittämisestä odotetaan kuitenkin tulevan liha-alan sisältä, jos sen tarve on ilmeinen.

6.6. Logistiikan tehostaminen

Hevosten teurastuksen ja lihanjalostuksen logistiikan suurimpia haasteita ovat teurastuksen suuret kausivaihtelut sekä omistajien tunnesiteet hevosiinsa. Peruutuksia jo sovittuihin kyyteihin ja teurastusaikoihin tulee paljon, mikä asettaa haasteita logistiikalle. Hevosenomistajat on saatava ymmärtämään teurasperuutusten vaikutukset ja toimimaan vastuullisesti yhteyttä teurastamolle ottaessaan. Myös hevosenomistajien tulisi kantaa vastuunsa ja pitäytyä sovituissa asioissa tallinsa hevosten teurastamista koskien.

Hankkeen aikana on koottu lista hevosia teuraaksi kuljettavista henkilöistä. Suomen Hippos ry päivittää listaa hankkeen jälkeen. Hevosalan sisällä on tieto saatava kulkemaan paremmin käytettävistä hevosten teuraskuljettajista. Alueellisia puutteita kuljetuspalveluissa edelleen on. Listalla olevat kuljettajat ovat saaneet paljon yhteydenottoja. Heitä on ohjeistettu ottamaan maksu myös peruuntuneista kyydeistä ja muilla mahdollisilla keinoilla vähentämään peruutuksia.

7. LOPPURAPORTIN TIIVISTELMÄ

Suomen Hippos ry:n hallinnoiman Hevoselihan markkinoiden tehostaminen- hankkeen tavoitteena oli etsiä keinot ja rakentaa toimintamalli hevoselihan markkinoiden tehostamiseksi. Lähtökohtana oli, että riittävän ja säännöllisen lihantarjonnan kautta voidaan luoda edellytyksiä hevoselihan markkinoiden kehittymiselle ja pidemmällä aikajänteellä hevoselihan hinnan nousulle. Tavoitteena on pitkällä tähtäimellä kaksinkertaistaa hevosten vuosittainen teurastusmäärä. Hankkeen hyödynsaajina ovat hevostenomistajat ja hevostalouselinkeino kokonaisuutena, elintarviketuotanto sekä kuluttajat.

Hankkeen keskeisenä toimenpiteenä olivat teurastamoille, lihan jatkojalostajille ja sidosryhmien edustajille tehdyt haastattelut. Haastatteluita ja muita selvityksiä tehtiin yhteensä noin 30.

Hankkeen aikana koottiin tietoa internetiin hevoselihan teurastamisesta. Tietoa teurastamisesta välitettiin sekä internetin että hevosalan lehtien välityksellä. Hankkeen toimenpiteenä järjestettiin kaikille avoin keskustelutilaisuus hevoselihasta. Tilaisuudessa oli mukana mm. sekä teurastamojen että jatkojalostajien edustajia ja hevoselihanomistajia. Hankkeen aikana pidettiin yhteyttä sidosryhmiin ja pyrittiin hyödyntämään saatuja kontakteja. Yrittäjiä ja sidosryhmiä rohkaistiin verkostoitumaan ja tekemään yhteistyötä. Uusia alalle aikovia ohjeistettiin sähköpostitse ja puhelimitse.

Aihe kiinnosti mediaa huomattavissa määrin tasaisesti koko hankkeen ajan. Ilmapiiri hevosten teurasasian ympärillä oli pääosin myönteinen.

Hankkeessa julkaistiin reseptivihko hevoselihasta. Reseptivihkoja painettiin yhteensä 10 000 kpl ja sitä jaettiin mm. teurastamoille, lihan jatkojalostajille, hevoselihaa myyviin liikkeisiin, hevosalan oppilaitoksiin ja hevosjalostusliitoille.

Hevoselihan käytön lisäämisen suurimmiksi haasteiksi osoittautuivat hevoselihan epätasainen saatavuus sekä lihateollisuuden ennakoluulot hevoselihan puhtautta kohtaan. Teurastamoille ja sidosryhmille tehdyissä haastatteluissa korostui tarve myös hevoselihan markkinoinnin tehostamistoimenpiteille ja leikkolihan laatuluokittelulle. Tiedottamista myös hevosalan sisällä on jatkettava ja pyrittävä jatkamaan hyvää kehitystä hevosten teurastusmäärin lisäämiseksi. Hevosten teurastamisen peruutuksista on pyrittävä pääsemään eroon. Tarvetta ketjuinformaatioprosessin ja hevoselihan tuotantoketjun läpinäkyvyyden kehittämiseksi on edelleen.

Yhteistyö eri osapuolten välillä on kehittynyt hankkeen aikana. Hankkeen myötä luotiin kontakteja hevosalan ulkopuolelle elintarviketeollisuuden suuntaan, mikä edesauttaa asian eteenpäin viemistä tulevaisuudessakin. Hankkeen päätyttyä on ensiarvoisen tärkeää säilyttää luodut kontaktit ja saavutettu yhteistyön taso. Tärkeää on, että eri osapuolet ymmärtävät roolinsa ja vievät asiaa eteenpäin omilla tahoillaan. Hevosten teurastilanteen edistäminen kuuluu kaikille hevosalan toimijoille.

Hankkeessa saavutetut tulokset ovat kiitettävät hankkeen toiminnallisiin ja taloudellisiin resursseihin verrattuna. Merkittävimpinä tuloksina voidaan pitää luotua keskusteluyhteyttä teurastamojen ja lihateollisuuden suuntaan sekä saavutettua myönteistä julkisuutta.

Suomen Hippos ry:n hallinnoimaa Hevoselihan markkinoiden tehostaminen-hanketta rahoitti maa- ja metsätalousministeriön Laatu- ja elintarviketurvallisuuskeskus ja hankkeen omarahoitusosuuteen osallistuivat Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto ry, Suomen Hevoselihanomistajien Keskusliitto ry, Suomen Ratsastajainliitto ry sekä Suomen Hippos ry. Ohjausryhmässä olivat edustettuina omarahoitukseen

osallistuneiden tahojen lisäksi MTT Hevostutkimus, Suomen Eläinlääkäripraktikot ry, Elintarviketeollisuusliitto ry, Lihakeskusliitto ry, Hippolis-Hevosalan osaamiskeskus ry ja Suomen Hevostietokeskus ry. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimi Maarit Hollmén MTK ry:stä. Hankkeen osa-aikaisena projektisihteerinä työskenteli Veera Nieminen. Hankkeen toteutuneet kustannukset olivat 23 451,90 €.

LIITTEET

- Liite 1 Keskustelutilaisuuden ohjelma ja osallistujalista
- Liite 2 Reseptivihko
- Liite 3 Yhteenveto haastatteluista
- Liite 4 Tiedotteet ja lehtileikkeet
- Liite 5 Työtuntikirjanpito Veera Nieminen
- Liite 6 Työtuntikirjanpito Suvi Louhelainen